

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET

☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.

☎: 441-6501

Ügyszám: FRPS/50/2012/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

298/2012. (IX. 5.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) **panaszos**¹ (a továbbiakban: panaszos) 2012. január 26-án előterjesztett **panasza alapján indult eljárásban** a 2012. szeptember 5-én – dr. Kozma Ákos elnökhelyettes és dr. Féja András testületi tag távollétében – megtartott zárt ülésén született állásfoglalását

m e g k ü l d i a z O r s z á g o s R e n d ő r f ő k a p i t á n y n a k .

A Testület megállapítása szerint a vizsgált ügyben **alapjogot súlyosan sértő intézkedésre került sor.**

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

A panaszos telefax útján terjesztette elő beadványát a Testületnél 2012. január 26-án, amelyben az otthonánál 2012. január 26-án éjjel 3 óra 30 perckor elszenvedett rendőri intézkedést kifogásolta.

I.

1) A panaszos előadta, hogy 2012. január 26-án éjjel 3 óra 30 perckor a panaszos bejelentett lakcímén kopogtattak. Az ajtón kívül elhangzott, hogy „Rendőrség”, majd a panaszos kinyitotta az ajtót és megkérdezte, hogy kit keresnek. A panaszos azt a választ kapta, hogy „magát keresem”. A panaszos személyazonosságának igazolásához elkérték személyi igazolványát, amit a konyhai szekrényből való kivétel után átadott a panaszos. Ahogy a panaszos a konyhaszekrény felé ment, felesége látta, „hogy fehér folyadék hull be az ajtón, kívülről, oly formában, mintha eső esne”. Az anyag irritálni kezdte a lakásban tartózkodó személyek – a panaszos felesége és négy kiskorú gyermeke – nyálkahártyáját. A panasz szerint a panaszos és a többi személy könnyezett, nem kapott levegőt. A panaszos hozzátette, gyermekei azóta is félnek.

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

A panaszos utalt rá, hogy nem ez volt az első eset, amikor rendőrök jelentek meg nála. Korábbi eset kapcsán elmondta, hogy akkor „csak” gumibottal megrepesztették az ablak üvegét.

A panaszos szerint vele szemben eljárás nincsen folyamatban, véleménye szerint ellene és családjával szemben jogtalan intézkedés történt.

2) A Testület 2012. február 6-án kelt levelében kérte a panaszost beadványa kiegészítésére, amely kérdésnek a panaszos a jelen állásfoglalás meghozataláig eltelt idő alatt nem tett eleget.

II.

A Testület az ügy érdemi vizsgálata, a tényállás alaposabb megismerése érdekében felvilágosítást kért az Országos Rendőr-főkapitányság Ellenőrzési Szolgálatán keresztül az illetékes rendőrkapitányságtól, valamint megküldeni kérte az ügygel kapcsolatos rendőrségi dokumentumokat és konkrét kérdésekkel kapcsolatban a rendőrség álláspontját.

1) A megyei rendőr-főkapitányság vezetőjének tájékoztató levele szerint a város jegyzője az Ó. település, ... szám alatt lakó személy elővezetését rendelte el 2012. január 27. napjára. Figyelemmel arra, hogy az elővezetési parancsban az elővezetés elrendelője a Megyei Büntetés-végrehajtási Intézetet jelölte meg, ezért az elővezetés sikeres foganatosítása és az átszállítás lefolytatása érdekében az elővezetés végrehajtására a hajnali órák kerültek kijelölésre. Ennek alapján a rendőrkapitányság közrendvédelmi és határrendészeti osztály szolgálatirányító parancsnoka 2012. január 27-én *(véltetően elírás, mivel mind a panaszbeadvány, mind pedig a rendőri jelentések az intézkedés dátumaként 2012. január 26. napját tartalmazzák)* 3 óra 50 perckor az elrendelt elővezetési parancs végrehajtására utasította a szolgálatot teljesítő három r. őrmestert.

Az elővezetés végrehajtása során az elővezetendő személy a megadott lakcímén nem tartózkodott, ezért az elővezetés végrehajtása eredménytelenül zárult.

A sikertelen elővezetés esetén – mind a jegyző, mind a törvényszék, vagy egyéb elrendelő hatóság részéről – elvárás az adatgyűjtés teljesítése arra vonatkozóan, hogy az elővezetendő személyről a lakókörnyezet milyen információval rendelkezik, ezért az intézkedő rendőrök a ... házsám alá vonultak, hogy az említett kötelezettségüknek eleget tegyenek.

Ezen a címen a bejáratú ajtó előtt mintegy egy méterre, egy kb. 50 cm magasú, nagy testű keverék kutya feküdt. Az egyik r. őrmester bejáratú ajtóhoz való közeledése közben – amit annak érdekében tett, hogy oda bekopogjon – a kutya felállt, szőrét borzolta, folyamatosan morgott, ínyét felhúzza vicsorgott. Mivel az állat viselkedése alapján tartani lehetett annak támadásától, ezért ugyanezen r. őrmester a testi épsége védelme érdekében a részére rendszeresített szolgálatú könnygázszóró sprayvel egy alkalommal a kutya irányába fűjt.

A gázspray alkalmazása során más személy nem volt a közelben, és a szél sem fűjt, ami a permetet elvihette volna. Ezt követően a kutya elszaladt, majd a rendőrök bekopogtattak a fenti címen, ahol felvették a kapcsolatot a panaszossal. A panaszos az ajtó kinyitása előtt

megkérdezte, hogy „ki az”. Az egyik r. őrmester közölte, „rendőrség”, mire a panaszos kinyitotta az ajtót. A rendőrök nem mentek be a lakásba, az ajtóban egyedül az egyik r. őrmester beszélt, aki a napszaknak megfelelően köszönt, közölte nevét, szolgálati helyét és azonosító számát, majd közölte az intézkedés célját, azaz az információgyűjtést.

A panaszos a rendőrök kérdésére közölte, hogy az elővezetendő személyt nem ismeri, vele kapcsolatosan érdemleges információval nem rendelkezik. Közölte továbbá, hogy a bejáratú ajtaja előtt tartózkodó kutya nem az ő tulajdonát képezi, neki nincsen kutyája, valószínű, hogy az valamelyik szomszédjéé.

A panaszos igazoltatására az adatgyűjtés és felvilágosítás kérés érdekében került sor, amit a panaszossal közöltek is. Az intézkedés alatt a beszélgetés mindvégig nyugodt hangnemben folyt, a panaszos együttműködően viselkedett.

Mindezek után a járőrök elhagyták a helyszínt, a történetekkel kapcsolatosan jelentést készítettek, külön a sikertelen elővezetésről és külön a gázspray alkalmazásáról.

A panaszossal szemben a személyazonosság megállapítására irányuló igazoltatáson kívül más rendőri intézkedést nem fogantatosítottak. Sem vele, sem pedig más személlyel szemben nem került sor kényszerítőeszköz alkalmazására.

A rendőrök a szolgálatban rendszeresített könnygázsprayt még a panaszossal szembeni intézkedés megkezdése előtt, kifejezetten a támadólag fellépő kutyának – akinek a tulajdonosát a helyszínen nem sikerült megállapítani – lefújására alkalmazták, azért mert tartani lehetett a kutya támadásától. A kutya a panaszos bejáratánál feküdt, a rendőrök közlekedésére támadólag reagált, kiabálással vagy más eszközzel onnan nem lehetett elkergetni. A gázspray alkalmazása során az intézkedő rendőrökön kívül más személy nem volt a helyszínen.

A helyszínen sem a panaszos, sem más személy nem jelezte, hogy a kutyára korábban kifújta könnygázpermet miatt, azzal kapcsolatban bármilyen sérülése vagy panasza lenne. Erre tekintettel orvosi ellátásra sem volt szüksége senkinek.

A megyei rendőrfőkapitány végül kitért arra, hogy a panaszos, a városi rendőrkapitányág vezetője és a Roma Nemzetiségi Önkormányzat vezetője egyeztetést tartott az ügyben, melynek során a panaszos nem jelezte panaszát.

2) Az intézkedő rendőrök intézkedés napján – azaz 2012. január 26-án – kelt jelentése, valamint a Testület megkeresésére készült jelentéseik – amely utóbbi jelentések szinte szó szerint megegyeznek egymással – a fenti tájékoztató levélben foglaltak részbeni megismétlése mellett az alábbi többletinformációt tartalmaznak. Minden egyes jelentés megegyezik a tekintetben, hogy a panaszossal szembeni intézkedésre 2012. január 26-án került sor.

A panaszossal az egyik r. őrmester közölte, hogy információgyűjtés miatt kereste meg őt. Mivel az elővezetett személy a panaszos szomszédja, így feltételezhető volt, hogy a keresett személy hollétével kapcsolatban érdemleges információval tud a rendőr részére szolgálni. A panaszossal közölték, hogy a kutya támadó magatartása miatt egy alkalommal az egyik r.

őrmester a szolgálati gázsprayvel a kutyát lefújta, amit a panaszos tudomásul vett. A panaszos ez ellen panasszal nem élt, azt nem sérelmezte.

Jelentéseikben a rendőrök megjegyezték, hogy a szolgálati gázspray alkalmazásakor a szél „még nem fúj”, ami a panaszos lakásába befújhatta volna azt, valamint annak alkalmazásakor a rendőrökön kívül más személy nem tartózkodott a helyszínen. A panaszos ezt követően nyitott ajtót, „azonban négy kiskorú gyermeke ekkor végig a lakásban tartózkodott”. A panaszos a gázspray használatát a kutyával szemben nem sérelmezte, az abból áramló permet sem a panaszost, sem pedig gyermekeit nem érte, így orvosi ellátást sem igényeltek, valamint nem is kértek.

A történeteket az ügyeletnek jelentették, a panaszos adatait az ügyeleten keresztül ellenőrizték, a panaszos a körözési rendszerben nem szerepelt.

III.

A Testület a panaszbeadványban megfogalmazott kifogások és a rendelkezésre álló dokumentumok alapján vizsgálata tárgyává tette azt, hogy 2012. január 26-án, az éjjeli órákban a panaszos lakásánál foganatosított rendőri intézkedés, valamint könnygáz használat jogszerűnek tekinthető-e, illetve azok megfeleltek-e az arányosság követelményének. Nem értékelte ugyanakkor a Testület azt, hogy a panaszos feleségét sértette-e a rendőri intézkedés, tekintettel arra, hogy ő panaszt nem terjesztett elő a Testületnél, illetőleg a panaszos nem küldte meg az általa adott, a panaszügyben való képviselőre vonatkozó meghatalmazást sem.

A Testület a panasz eljárás során arra a megállapításra jutott, hogy a rendőri intézkedések érintették a panaszosoknak Magyarország Alaptörvénye a II. cikkében foglalt emberi méltósághoz való jogból levezethető testi épséghez való jogát, valamint a VI. cikk szerinti magán- és családi élet tiszteletben tartásához és a XXIV. cikkében foglalt tisztességes eljáráshoz fűződő alapvető jogát az alábbiak szerint. Úgyszintén érintette a rendőri intézkedés a panaszos kiskorú gyermekei testi épséghez való jogát.

1) A Testület elsőként azt értékelte, hogy szükségszerű és jogszerű volt-e a panaszossal szembeni intézkedés, illetve annak keretén belül a vele szembeni igazoltatás.

A rendőrség által rendelkezésre bocsátott információk szerint a jegyző a panaszos szomszédságában lakó férfi elővezetését rendelte 2012. január 27. napjára a megyei büntetés-végrehajtási intézetbe. Erre tekintettel, a szolgálatirányító parancsnok utasítására 2012. január 26-án 3 óra 50 perckor három szolgálatot teljesítő r. őrmester jelent meg az elővezetendő személy címen. A keresett személy lakcímén nem tartózkodott, ezért az elővezetés végrehajtására nem volt mód. A megyei rendőr-főkapitányság vezetőjének tájékoztatása szerint a sikertelen elővezetés esetén – mind a jegyző, mind a törvényszék, vagy egyéb elrendelő hatóság részéről – elvárás az adatgyűjtés teljesítése arra vonatkozóan, hogy az elővezetendő személyről a lakókörnyezet milyen információval rendelkezik. Az intézkedő rendőrök erre tekintettel, információgyűjtés céljából keresték fel a panaszost. Az intézkedő rendőrök jelentései szintén ezen célról számoltak be, illetve az eljáró járőrök rögzítették, hogy feltételezhető volt – a szomszédság tényére tekintettel –, hogy a panaszos a keresett személy hollétével kapcsolatban érdemleges információval tud szolgálni. A panaszos igazoltatására

„az adatgyűjtés és a felvilágosítás kérés” érdekében került sor, amit szintén közöltek a panaszossal.

A vizsgált kérdés kapcsán szükséges a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 11. § (1) bekezdésére emlékeztetni, miszerint: „A rendőr köteles a szolgálati beosztásában meghatározott feladatait a törvényes előírásoknak megfelelően teljesíteni, az előjárója utasításainak – az e törvényben foglaltak figyelembevételével – engedelmességni, a közbiztonságot és a közrendet, ha kell, élete kockáztatásával is megvédeni.”. Az 12. § (1) bekezdése szerint a rendőr a feladata teljesítése során köteles végrehajtani a szolgálati előjáró utasításait. Meg kell tagadnia az utasítás végrehajtását, ha azzal bűncselekményt követne el.

Az Rtv. 32. §- pedig kimondja: „A rendőr a feladatának ellátása során bárkihez kérdést intézhet, felvilágosítást kérhet, ha alaposan feltehető, hogy a megkérdezett olyan közlést tehet, amely a rendőri feladatok teljesítéséhez szükséges. A felvilágosítás kérésének idejére a kérdezett személy feltartóztatható. Akitől a rendőr felvilágosítást kér – ha jogszabály másként nem rendelkezik – az általa ismert tényekkel, adatokkal kapcsolatos válaszadást nem tagadhatja meg.”

Az elővezetésre – a rendőri intézkedést illetően – szintén az Rtv., illetve a rendőrségi szolgálati szabályzatról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet (a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) tartalmaz rendelkezéseket. Az Rtv. nem tartalmaz arra vonatkozó előírást, hogy milyen kötelezettség terheli az eljáró rendőrt az elővezetés sikertelensége esetén. A Szolgálati Szabályzat 33. § (5) bekezdése pedig mindössze a következőket mondja ki: „(5) Ha az elővezetés bármely okból nem hajtható végre, ezt a körülményt a rendőr haladéktalanul jelenti szolgálati előjárójának, aki erről, valamint a végrehajtást akadályozó okról soron kívül tájékoztatja az elrendelőt.”

Az ismertetett jogszabályi rendelkezések, a rendelkezésre álló tényadatok és körülmények – azaz, hogy éjjeli órákban, egy sikertelen elővezetés kapcsán gyűjtöttek információt a rendőrök – alapján megállapítható, hogy a panaszos szomszédságában megjelenő rendőrök feladatukat teljesítve kíséreltek meg végrehajtani egy, a jegyző által elrendelt elővezetést, illetve a helyszínen jogszerűen jelen levő rendőrök számára a jogszabály lehetőséget teremtett arra, hogy a panaszostól felvilágosítást kérjenek. Ugyanakkor, annak ellenére, hogy a rendőr-főkapitányság vezetője szerint a sikertelen elővezetések esetén elvárás az információgyűjtés, a Testület megítélése szerint az éjjeli órákban – kb. hajnali 4 óra körül –, felvilágosítás kérés céljából a kezdeményezett intézkedés mégsem vette figyelembe az Rtv. 15. §-ában rögzített arányosság követelményét. E szerint ugyanis a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával. Megjegyzendő az is, hogy sem az Rtv., sem pedig a Szolgálati Szabályzat nem tartalmaz olyan kötelezést, amely a sikertelen elővezetést követő kötelező jellegű információgyűjtésre vonatkozna, arra pedig nem utalt a rendőrség, hogy az intézkedő rendőrök a szolgálatvezetőjüktől ezzel kapcsolatos utasítást kaptak. Az eljáró rendőröknek mérlegelniük kellett volna azt a körülményt, hogy az éjjeli órákban, az egyébként elővezetésben egyáltalán nem érintett személyekkel szembeni intézkedés olyan hátrányos helyzetet idézhet elő, amely mások alapjogát – különösen a magán- és családi élet tiszteletben tartásához való jogot – sértheti.

A fenti indokolás alapján a Testület aránytalannak ítélte meg a panaszossal szembeni intézkedést, ami sértette a panaszos jogát a magán- és családi élet tiszteletben tartásához.

A Testület erre tekintettel – azaz, mivel már maga az alapintézkedés is aránytalan volt – a panaszos igazoltatását is jogsértőnek találta, ami által sérült a tisztességes eljáráshoz való joga. Fontos megjegyezni e mellett, hogy aggályosnak tekinthető, hogy a panaszos igazoltatásának indokaként – amelyre a panaszos otthonában került sor – a rendőrség az „az adatgyűjtés és felvilágosítás kérését” jelölte meg, ezzel szemben az Rtv. 29. § (1) bekezdése szerinti igazoltatási okok egyikére sem hivatkozott. (Az Rtv. 29. (1) bekezdése szerint: 29. § (1) A rendőr a feladata ellátása során

a) igazoltathatja azt, akinek a személyazonosságát a közrend, a közbiztonság védelme érdekében, bűnmegelőzési vagy bűnüldözési célból, a tartózkodása jogszerűségének megállapítása céljából, közlekedésrendészeti ellenőrzés során, továbbá az igazoltatott vagy más természetes, illetve jogi személy és egyéb szervezet jogainak védelme érdekében kell megállapítani, valamint

b) az igazoltatott személyt - annak választása szerint - lakcímének, tartózkodási helyének a lakcímet igazoló hatósági igazolvánnyal vagy más alkalmas dokumentummal történő igazolására, vagy a lakcímré, tartózkodási helyre vonatkozó nyilatkozattételre kérheti fel.)

A Testület több korábbi állásfoglalásában – elsőként a 20/2008 (VI. 25.) sz., később pl. a 149/2008. (XII. 3.) sz. és a 189/2009. (VI. 24.) sz. állásfoglalásokban is – elvi élel kimondta, hogy az igazoltatás, mint minden rendőri intézkedés célhoz kötött, mindig kell lennie valamilyen törvényi jogalapjának és céljának. A rendőri intézkedés egyetlen esetben sem lehet önkényes, önmagáért való, és az eljáró rendőr megtorló, retorzió-szerű jelleggel nem fogantatosíthat intézkedést.

2) A Testület ezt követően azt vizsgálta, hogy a rendőrök könnygáz alkalmazására a megfelelő joggal, illetve szakszerűen és az arányosság követelményének szem előtt tartásával került-e sor.

Nincsen kétség azon kérdést illetően, hogy a rendőrség alkalmazott-e vegyi eszközt a panaszos otthonánál a panaszolt intézkedés alkalmával. A rendőrség által rendelkezésre bocsátott dokumentumok szerint a panaszossal szembeni intézkedés megkezdése előtt az eljáró rendőrök azt tapasztalták, hogy mintegy egy méterre a panaszos bejárati ajtajától egy nagy testű kutya fekszik, akinek a viselkedéséből adódóan a támadásától lehetett tartani. Az egyik r. őrmester a vegyi eszköz alkalmazása mellett döntött a támadás elhárítása céljából.

Az Rtv. 49. §-a rendelkezik mások mellett a vegyi eszköz alkalmazás feltételeiről. Ennek (1) bekezdésének a) pontja szerint a rendőr a szolgálatban rendszeresített, vegyi vagy elektromos sokkoló eszközt, illetőleg rendőrbotot vagy kardlapot alkalmazhat a mások vagy saját életét, testi épségét, illetőleg a vagyonszükségét közvetlenül veszélyeztető támadás elhárítására. Emellett a vegyi eszköz alkalmazásához ugyanezen – bekezdés b) pontja szerint – a jogszerű rendőri intézkedéssel szembeni ellenszegülés megtörése.

Ennek kapcsán a Testület az Rtv. 2. § (1) bekezdésére szintén hivatkozik, amely jogszabályhely úgy rendelkezik, hogy „a rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait”.

A Testület megítélése szerint abban az esetben, ha a panaszossal szembeni intézkedés kapcsán az aránytalanságot nem állapította volna meg, annyiban a vegyi eszköz alkalmazására – a kutya támadásának elhárítása érdekében – a megfelelő joggal került volna sor. Mivel azonban a Testület már magát a panaszossal szembeni alapintézkedést is aránytalannak, ebből kifolyólag pedig jogszerűtlennek tartotta, ezáltal a panaszos bejáratú ajtaja előtti vegyi eszköz alkalmazás – amire nyilvánvalóan abban az esetben nem került volna sor, ha a panaszosnál intézkedni nem kezdenek a rendőrök – szintén jogsértőnek tekinthető. A vegyi eszköz alkalmazás a kutya ellen irányult, amely kutya meggátolta a rendőröket abban, hogy a panaszosnál intézkedést hajtsanak végre, ugyanakkor kétség kívüli kapcsolat állt fenn a panaszossal szembeni intézkedés és a vegyi eszköz alkalmazás között, hiszen, ha a nem kívánnak a panaszosnál intézkedni a rendőrök, fel sem merül a vegyi eszköz alkalmazás.

Mindezekre tekintettel a vegyi eszköz alkalmazás jogszerűtlen voltát állapította meg a Testület, amelyet súlyosbít azon tény, hogy az intézkedő rendőr nem mérlegelve azon körülményt használt vegyi eszközt, hogy az – közvetlenül az alkalmazást követő intézkedés során – a panaszos lakásába beszivároghat. Szükséges arra is felhívni a figyelmet, hogy megegyeznek az adatok a tekintetben, hogy az intézkedés alkalmával a panaszos négy kiskorú gyermeke is jelen volt, akiket szintén érintett ezen rendőri fellépés.

A fentiek alapján a Testület megállapította a panaszos és gyermekei emberi méltóságból levezethető testi épséghez való jogának sérelmét.

IV.

A fentiek alapján a Testület megállapította, hogy a vizsgált ügyben az egyes kifogások kapcsán az aránytalan rendőri intézkedés miatt sérült a panaszos családi élet tiszteletben tartásához és a tisztességes eljáráshoz fűződő alapvető jog, valamint a jogszerűtlen vegyi eszköz alkalmazás folytán sérült a panaszos és gyermekei emberi méltósághoz való jogából levezethető testi épséghez való joga. A megállapított jogsérelmek mértéke ugyanakkor eléri azt a szintet, amely a Testület súlyos alapjogsérelmet megállapító állásfoglalását megalapozza, ezért a rendelkező részben foglaltak szerint – az Rtv. 93/A. §-ának (6) bekezdése alapján – a Testület az állásfoglalást megküldi az Országos Rendőrfőkapitánynak.

Budapest, 2012. szeptember 5.

Dr. Juhász Imre
elnök, előadó testületi tag

Dr. Kádár András Kristóf
testületi tag

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
testületi tag